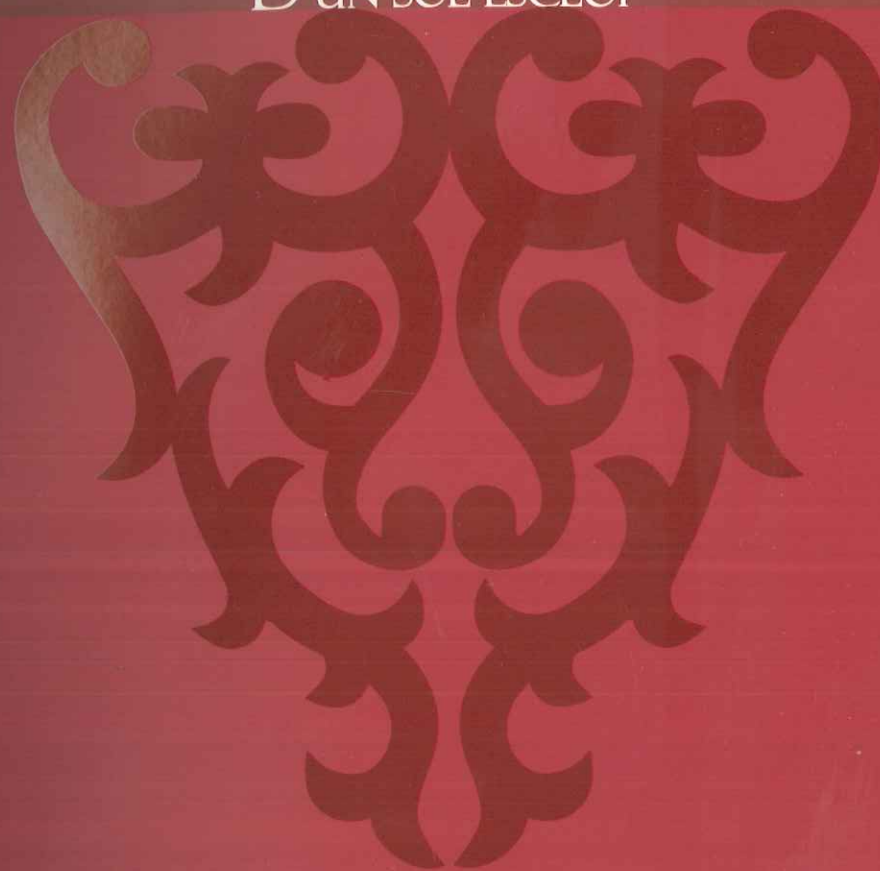

COLECCIÓN
LITERATURAS DE ARAGÓN
SERIE EN LENGUA CATALANA, 19

 **GOBIERNO
DE ARAGON**
Departamento de Educación,
Cultura y Deporte

JULI MICOLAU

D'UN SOL ESCLOP

Premio

GUILLEM NICOLAU
2008

JULI NICOLAU

(La Freixneda —el Matarranya—, 1971).

Va fer els estudis bàsics a la seua vila i Alcorisa; des de no fa gaire, encara duia el seu tràfec en l'explotació agropecuària familiar.

Incrementa el seu bagatge de manera autodidacta en les coses que més li agraden: sempre se li desperta la curiositat i l'interès per la llengua i literatura, història i art.

Per circumstàncies personals avui se'l pot veure pel paisatge de l'Alt Penedès on treballa en una empresa metal·lúrgica (sector del cava).

Ha publicat els poemaris *Manoll* (Premi Guillem Nicolau 1997); *Esfera. Traspunt en la serena* (2001) —Premi Pedro Saputo de les Lletres Aragoneses en Llengua Catalana 2002— i el llibre que teniu a les mans *D'un sol esclop* (Premi Guillem Nicolau 2008) de creació literària.

Apareix a les antologies *Memòria de la set* (1992); *Poetes de Frontera* (2001); *Gent, Terra, Paraules. Literatura de la Franja* (2001) i *20 Poetas Aragoneses Expuestos* (2007). També se'l inclou a *Oró. Roda la mola* (en premsa).

A col·laborat a les revistes *Sorolla't*, *Kalat-Zeid*, *Plana Rasa*, *CESBA*, *L'Eixam*, *Descobrir Catalunya* i *L'arnerol* (en preparació).

Va formar part efímerament del col·lectiu *Viles i Gents*.

Actualment manté la columna *L'argadell a la revista Temps de Franja*.

Ha participat en trobades literàries i jornades de cultura catalana a dins i fora d'Aragó: Sabadell, Palma, Tarassona, Saragossa, Tortosa, Nòrden, Vilafranca del Penedès...

Que el tast siga del vostre gust...

Juli Micolau

D'UN SOL ESCLOP

Colección «Literaturas de Aragón»,
Serie en Lengua Catalana, 19

Premi Guillem Nicolau 2008

*Pels ulls conec, i estimo, i crec, i sé,
i puc sentir i tocar i escriure i créixer
fins a l'altura màgica del gest.*

M. Martí i Pol

*...i beurem àvidament
tota la terra i el mar
d'un lent glop inacabable.*

V. A. Estellés

*El mundo es como aparece
ante mis cinco sentidos.*

Miguel Hernández

© Juli Nicolau

Edita: Gobierno de Aragón
Departamento de Educación, Cultura y Deporte

Imprimeix: COMETA, S.A.
Ctra. Castellón, km. 3,400 – 50013 Zaragoza

I.S.B.N.: 978-84-8380-157-4

Dep. Legal: Z. 1441-09

NOTA PRÈVIA

Lawrence Ferlinghetti diu a *Vida sense fi* que la poesia d'avui no té música, no canta, perquè s'ha tornat urbana i s'ha allunyat de la natura.

També diu Paul Valéry a *Situation de Baudelaire* que cada aventura poètica si la realitzem amb rigor i amb passió és una experiència única.

Aprofitaré les gotes que destil·la el pensament per constituir el discurs profund d'ara.

La fantasia imaginària del nimfeu entre el color del vent i l'univers botànic...les postals d'estiu i les estampes d'hivern fan del clima l'equilibri entre les estacions dels anys.

D'un sol esclap és el traç d'un pinzell damunt del llenç donant forma a un dibuix complex.

El conjunt de poemes formen un ègloga telúric que rebutja la llum ineficax del buit.

Però no em correspon ser l'encarregat d'analitzar la mètrica i la construcció estètica que s'ha anat teixint en el transcurs de l'obra.

Voldria compartir la visió d'un món què en ocasions es redueix a un límit modest. No obstant, els versos que es presenten volen mostrar les virtuts idealitzades de l'esforç camperol que s'exalta. Així, l'argument del poemari és la contemplació de les hores en el *locus amoenus* vist, sovint, des de la via pecuària, on s'hi descriu un paisatge arcàdic, un món d'ambient senzill, idíl·lic, bucòlic: tema d'inspiració pel camí comú del camp, trànsit cap als àmbits coneguts... qui ha separat la palla del gra coneix els bells vocables de l'argot agrari.

La poesia obre les portes per a deixar entrar en un cercle que no es tanca sobre ell mateix.

Trossell a destemps és un aplec curt de la vida nova.

L'autor

D'UN SOL ESCLOP

Des del morret del cingle
l'eco retorna la veu
com un espill la imatge.

Altius en vols miren
– com jo –
sis encuriosits esparvers.

A ran de terra
sis-centes ovelles
s'escampen a la solana;
fan cruixir billotes farinoses
– color de xocolate,
color del gall de l'amela
i de la mel –
d'uns coscolls punxencs.

Emprenc, costa amunt,
per fer presència
en els cristalls del serrat
i somiar idil·lis.

Tornarem a baixar
trencall avall
per l'assegador
fet senderall;
la rabera no perd bocí
d'unes figues immadures,
mentre faig passeres,
l'invent de la dreuera.

La merla insinua set:
no tem
la bassetja de l'inexpert.

Entre tres coscolls
mira els cocons i la culla,
ara espill d'un autorretrat;

buscant bateons
somia perdius
a la vora d'un cabrit
i un bitxac!

Amb l'ús antic del buirac
atrapaven pardals
per a glòria d'Àrtemis.

Vet aquí un origen:
entre pell i pell,
el difícilíssim assossec,
madeixa de pensaments profunds,
l'embolic de cabòries no es desfà
com un terró de sucre en un suc
de cítrics purs...

L'adult no es conforma, en absolut,
si es confirma lliure d'absurds.

Aquell moltó:
abundància de carn,
volum del seu velló!

Capat, se'n ressent, sem,
sense fred ni calor.

Tard o prompte, fricandó,
per als dies senyalats.

D'un mardà terçat
amb marca de foc
se'n parla poc;

dels detalls bigarrats
d'un primal merí,
tampoc,
mai, però això rai.

Furó i catxap
m'escriu a mi mateix.

S'evapora la boira
de l'horitzó gebrat.

Cap gest és inútil
si no es contradiu...

Apareixen, per fi,
una ovella vella,
una bella abella
i un assormantí
en un matí viu
però llord
per la cacera,
sagitari insensat!

Diana i trofeus!

Tú només vols
avellanes de tiberi
i daines de berena.

Entre el blet i el blat
ja verdegem els brins
pintats a camp obert.

Un berrat pescaire s'ajup
damunt l'aigua.

Ha planejat
visitar Castàlia, beure al nimfeu,
i arruixar un brot en brosta
si creix en branca secallosa
davant del senill del barranc.

*Esplendor per als ulls o melancònica estampa,
crit d'arribada o foc sota la cendra d'un nom.*

Carles Riba

A mall i tascó
s'han asclat troncs.
En un reng de xops i desmais
gravareu les inicials del nom.
A la llum del dia es veu la flama
i el fum d'un foc eixit del tronc
que es fon amb l'ajut de la pinassa,
l'encenall: soroll d'espetic que crema,
cruix i xispeja l'espurnec
ben prop de l'anorac groc,
ara terrós i tenyit d'un pols cendrós,
futur adob en un tou
de terra sense rocs.
La foguera consum l'esca,
un detall que fa combat al fred.
Embruix de brasa
en foc dolç,
conjur en cendra:
fusta fosta en festa
de carn a l'ast.

Abans rabadà. Adés pastor; rei
del seu món: un imperi on hi creix
com la brulla pel cor del recer.

Per la terra es desviu,
pas a pas, fent camí.

L'àmbit si es coneix no és estrany.

Endevina el clima que farà
amb un pessic de temps,
un vímec de sarguera,
una almosta de mots;

dolç cant de saorí.

Opina que l'aire pur és sa
i la raïna cura la crivassa
— llavis savis d'oracle.

Creu que s'ha de pensar
en la lluna de València
d'un circular mirinyac,
i aprofitar la seua llum.

Palpa la polpa so carnús!

Munta a cavall de l'egua
per visitar les tórtres i tords
en un oasi imaginat.

Lo pet de la putput no put,
ho sap lo tintimpere
que li cau la bava
damunt la flor de badoc.

Aprens, sense voler,
a mirar enlloc.

Gos i gossa ja gosen
dels esgarraps d'un cadell.

L'espavil de l'estornell
furga i esparpilla,
du cacau de fang als gàrfins
i un cuc al bec
que s'estira i arronsa:
la papaterra elàstica
ho té malament.

A trenc d'alba
un verdoc no romp la llum.

Un brot és garant de fruit...

Tinc un solc prop,
cavallons, un regall...

Vinc d'un sol esclop
i xuclo saó.

Pel paratge l'assaonat paisatge.

La bonaigua penetra a l'erm.

Plou de valent. Cau suc
a l'empany; no és estrany
si no veig els astres.

Ragen les canals i la gàrgola
escup un salt d'aigua,
un burs perdut carrer avall.

Les valls s'han transformat
en barrancs convertits en rius.
Lo terme és una badina.

On teníem un llac de fang
ara és una lluna d'aigua.

Al cel un tel de seda
se sosté en suspens:
cau un vel d'aigua;

s'atansen clarianes
pels ullals de la llum.

Aigua passada no mou el molí.

La terra és al·lèrgica als erms.
Hauríem de llussiar la rella...
Al cau del casup hi jau un jou abandonat.

La sènia és un pou en desús fet malbé.

Serà trist escrit
si no canta el dolor
i accentua el plany:
la sènia i els seus girs
a base de moviments lents
havien fet navegar el món
per l'antiga ruta del rec.

Damunt la bardissa i el terreplè,
la florida del romer i la matissa,
l'argilaga, l'arç, la cruixilaga...

Davall del margi imagino
un verger tornat jardí
content com un gínjol,
l'obsequi de les hespèrides.

Guardo la tenalla, la dalla, l'argadell...

Ara és un munt de fenàs i romigueres
i en temps revolt s'amaguen pel ribàs.

Trossos, mossos i galotxes
són el tema per romanticisme;
inclús podem dir, atrevidament,
que espentolar sandàlies i avarques
pels portells és, de fet, un mèrit.

Busco espàrrecs i trobo esgarrips.

Busco un buscall i trobo un tarranc
per obrir pas entre el farfull, espès.

Terra, mira'm: no sóc res.
Sospesa'm: no tinc pes.

Pregunto si cal resposta
al somni d'un anhel.

Esclau del desig,
escolto melodies del vent;
lo garbí afina la veu.

Al sarió queden pensaments,
sobretot si apareixen espàrrecs
a trasllum del crepuscle.

Se'n van les paraules
quan s'acaben els somnis
i s'escolten els grills.

S'esmuny com un peix
entre les mans
el feréstec oratge.

Tórna el bon temps,
clamor d'oroneta
que s'ajup volant.

Ve al galop estés,
a estrop,
la bola de foc
de l'estiu samordenc.

Voldria les ombres
d'un xifré, ginebre o càdec
mentre apareix un cell,
remors aigualits,
núvols que avancen
són ambaixadors d'espetecs;
molt soroll i poques nous.

Per l'estètica d'un vers
on la vigència del verb
és aidar a créixer
el margall pels pradells
on els cabrits i cabrides
s'esmussen les dents
i se'ls hi fa la boca aigua.

Al fible de l'estiu,
l'últim tram del riu,
(sense l'abisme dels tolls)
a correts ve viu,
a trossets ocult.
Vol màgia
en el cor de l'hivern
i veure's cristal·lí
a l'esfalt dels còdols.

No hi ha naufragis
en el cor de la terra
sinó hostes d'una sang,
hereus de la memòria.

Entenc l'esforç
per aixecar la llosa
que escanya el past
en dominis discrets,
gairebé secrets,

l'abstracte pintoresc de l'origen,
l'orfisme oriünd que abstrau.

Pel mont
no emmudim el so de l'aire
ni el cant d'un pinsà;

tampoc silenciem
lo desig del carnívor
que ignora el plany
d'un crestó
per arribar a segall.

Capricorn esmotxat,
tossut, tossat,
ara munys
braguers embotats
amb nervi i força
i rebaixes els fums
a qui li bull la sang.

Sense canterell
noto l'aspror de la set.

S'aflamen les pells
al rastell del sol,
pel pallús del rostoll.

Bec glops de camins ressecs
ben prop dels boixets rònecs.

És fàcil pensar en una font
– lo món gira de franc –
quan s'ha escolat la marraixa
i només hi ha una gota en el got
i sol veus lo tap d'un pot
de refresc.

Elogi encés
per un vermut de somnis
que m'emparen d'escunç.

Pel camp cau un ram
d'aigua: la gent s'hi plou

per celebrar la *Festa del Fang*.

S'esllissen gotaines, espurnes
caigudes tímidament:
no assacien els fontanals.

Damunt la saó de roca
veig les baverols dels caragols;
vaig seguint el rastre
d'uns buscadors d'or
en plena resistència vital.

Naix un vers d'aigua
a l'ullal de la font,
on hi brolla el temps.

Vet aquí la força
transparent: l'aigua
clara com un minall;
per impuls hi bec.

Tou pel destí,
un jòneg, d'esforç, és bou
i se li amera la pell
de desig i d'estall.

La garsa romp lo tel de l'ou.

A l'espill del toll s'hi veuen barbs.

La culebra serpenteja a l'amagatall.

Uns coloms dimensionen els paps
a la guixera. Nius i aus!

Vull un cavall alat, no guit,
per al diví esguard.

D'estiu, d'hivern,
és magnífic imaginar
comerç pels calls
obrint lligams
en un temps fugit
pel passatge dels anys.

És extraordinari despertar com avui
sense aquell so pregoner del cerç.

S'ha vist, de baldrop,
l'orgull d'un poble antic
en un país modern;

els trulls dels molins
els cups del palau,
l'anjub del castell
de forrollat i pestell.

Miro, pel forat del pany,
a dos gats que fiten
des del claper
sense arguell ni marruix.

I toco un pom, un detall fresc
fet a l'atzar en jorn atzur.

De matí ben entrat
uns xiquets enjogassats
(un escarrot sense cabestre)
fan fam fent fang.
Lo menut fa cisa
i encara es creu
massa mosso;
pels pèls no l'han xollat
a ran de pell; pelats
i peluts fan contrast.
Van a base d'eixides:
d'eixida en eixida,
a missa, la mossà,
i el tanga de la musa
desperta l'encant
i anima el sexe de l'eslip.

L'arbre té tronc,
cimals, branques,
una soca recerosa,
abric antic,
abraç d'història,
pollís, sorrama...
Té pel cos un esgall
que no es cus, pel cas...
...ni enfilant l'agulla.

Pel gust d'un gest,
un jan esporga bonsais...

... transforma el grís dels coloms
en un eixam blanc de llibertat.

Ara ve el vaivé lent
dels records, l'enyor,
tot i ser conscient
del risc de crestar la bresca
en un rusc ple de mel.

Músic pagat fa mal so?
És qüestió d'afinar l'arpa,
tocar pel cor del poble
la carícia dels arpegis

i
amb do de pit
intentar profecies

o
l'himne del scherzo
a la manera d'Orfeu.

Vist que no hi ha res de nou,
baixaran les fulles del xop
i toves les volves de neu.

Qui sap si les batolles
faran més batalles
pel guany: or de l'oli pur.

Fulles ventades als molins;
les olives als cofins!

I glopejant remeis
fugirà el verdanc
pel preu mòdic d'ara.

Vet aquí la força
invisible: l'aire tou
sentit damunt la pell.

Innocent despull
de cor i cos
a l'abric de l'escorça,

adés bufava el vent:
sorolla't com mai
per si ve de cara.

Les boirines dificulten
la visió de la sílfide?

Tenim boira preta,
camins ben amerats,
l'humor del temps,
fredorenc, al punt,
i la humitat als ossos.

Perdut entre la broma,
vaig pixar a dins del test,
moment propici
per encendre bengales
i il·luminar a Eurídice.

Oli dolç fan de l'amarg.

Josep M. Gràcia

De la brosta i del grifó
cau tot el pols,
pol·len que tenyeix l'escorça
d'un groc sofre-safrà.

Des de la crosta de la terra
les veus entenedores assegurin
que enguany serà any d'oliada
i els trulls s'ompliran de llustre.

Les olives seran com dàtils,
però ara és l'inici del cicle
i són com caps d'agulla;

mentre els camperols esperen
una retribució digna
per continuar el cultiu
amb la gràcia dels déus:
en honor d'Isis
creix l'empelt a la foia.

Les falenes han vist, des del mirabajà,
el vici de Bacus i l'oci de Catul.

Cau neu i sap a moltíssim;
s'han despenjat les estrelles
que dormien en un somni
de bonansa.

Les vaquetes ixen
a saludar el món
i penso en el bequelló llarguíssim
quan les calors desperten l'instint.

Som com som,
som d'on som.
Sóc com sou
i no és secret
que parlo
i escric
a les mèlies.

Moixonets:
ARA
TOT
TALLAT
com
una ala ferida
entre l'espígol sec
de la cogula (Globularia Alypum).
Busco un palíndrom adequat
i intercepto
SIS
SUAUS
SOS
ornitològics.

Dec dir i dic:
a la primera respiració
presenta't sensat
en nom de tu mateix,
demostra't honest
i guia't pel teu dictat
de consciència i seny
– la convicció total –
per si vas rumb al futur
en l'intent de perdurar
en les memòries,
en l'espai
i en els temps.

Dríades:
gardeu misteris
en el refugi de la màgia
i d'una madeixa de somnis
feu un remitjó de records.

Encara escriviu
en un espill entelat
pel vapor espès
d'un bany de sals:
pel nimfeu del paradís
ix un burs d'elixir.

Nàïades
de cor car,
projecteu la llum
pels plecs de la calitja.

Entre créixens i gitam, gita'm!

La crisma pensa i aprèn,
sovint, a llegir el vent
i a jugar en jocs límpids
on el respir és fàcil
i el sospir més senzill.

Cap molló limita el record.

L'aigua de l'assut
d'un tros matarranyenc...
...la granota passeja sequiola avall
on jau el so de sa remor.

A l'estall, dalles,
talls de veu,
l'alè a trenc de cost,
l'os fràgil de la música...

Retirat a la borja
amb el cor badat
i el sentiment ferit
encara tinc la sort
de terrejar pel massís
fugint del trist disgust
per no conèixer prou
el propi enigma.

La Freixneda, Sant Joan Despí, Sant Sadurní d'Anoia, 1998-2006.

TROSSELL A DESTEMPS

On la mar bat el rocam.

Ton Mir

La mar no mor en el mur:
les ones no es maregen,
el desordre les precipita.

Lo cel i el mar se barregen
i tot se confon en un sol blau,
idea de les helíades.

Un noi bronzejat fa l'agost
venent talls de coco i refresc
mentre els turistes s'assoleien
en una arena com d'arròs
igual que les orellanes de préssec
s'estenen als canyissos.

Tamarit, 2004

La pell torrada eròtica
incita fer un tomb nocturn
just davant de l'exòtica,
eixa màgia que excita;

(bàlsam salvat a l'àmfora).

El cercle impur de la nit
no serà mai més un perill
per als viatgers solitaris.

Parpadeja un far
volent encaçar els estels:
reconec a Adara,
la llum diferent de l'alba
entrant pel badaluc.

S'Agaró, 2005

Entre el laberint de ceps
la calitja s'impregna.

Entre la pompa de la pampa
agraïm lo gust del raïm.

La solitud s'ha conjuminat
amb la sol·licitud inevitable
d'un mar de cava fresc
i la fruita efímera de la passió.

Espiells, 2005

Lo pes econòmic del pis,
sangonera i coí
d'un sistema rapaç
on les xifres són fredes
com les dents d'un silur.

Aniria descalç
pel fenàs d'un erm oblidat
per no haver de recordar,
per uns moments,
què els números rojos cremen.

Sant Pere de Riudebitlles, 2007

ENDRECES

Fer presència a Roberto Serrat, un camí familiar.

La bassetja a Rafael Carod, caçador d'aventures.

Xispeja l'espurnec a Josep Campanals, caliu de records.

A trenc d'alba per a l'Andreu Subirats, l'aura.

L'estètica d'un vers als Frisach – Pina: 7 és un n° de sort.

L'esmalt dels còdols a Gregori Valls, cuiner de detalls.

Elogi encés a Sergio Hierro, un cavaller dels temps actuals.

Fugirà el verdanc a Carles Guasch, la confiança dels vells amics.

Creix l'empelt a Imma Marrugat, per estimar la terra.

El laberint de ceps a Franc Moliner i Santi Borrell, companys nous.

TAULA

Cites	7
Nota prèvia	9
 <i>D'UN SOL ESCLOP</i>	 11
– L'eco retorna la veu	13
– Fer presència.....	14
– La bassetja	15
– Entre pell i pell	16
– Primal merí	17
– Furó i catxap	18
– El blet i el blat.....	19
– Xispeja l'espurnec.....	20
– Aprofitar la seua llum	21
– Oasi imaginat.....	22
– A trenc d'alba.....	23
– Una lluna d'aigua.....	24
– L'antiga ruta del rec	25
– Pregunto si cal resposta	26
– S'esmuny com un peix	27
– L'estètica d'un vers	28
– L'esfalt dels còdols	29
– Hostes d'una sang.....	30

– No emmudim el so.....	31
– Tossut, tossat	32
– Elogi encés	33
– En plena resistència	34
– Vet aquí la força	35
– Diví esguard	36
– S'ha vist, de baldrop	37
– Desperta l'encant	38
– Abraç d'història	39
– Pel gust d'un gest.....	40
– A la manera d'Orfeu	41
– Fugirà el verdanc	42
– L'abric de l'escorça	43
– Il·luminar a Eurídice	44
– Creix l'empelt.....	45
– Bequelló llarguíssim	46
– No és secret	47
– SUAUS	48
– La convicció	49
– Burs d'elixir	50
– Cor car	51
– L'aigua de l'assut.....	52
– Encara tinc la sort.....	53
 TROSSELL A DESTEMPS	 55
– Idea de les helíades	57
– Bàlsam salvat a l'àmfora	58
– Laberint de ceps	59
– Aniria descalç	60
 ENDRECES	 61

TÍTOLS PUBLICATS

1. CLARAMUNT ADELL, Teresa: *Contalles. Així parlem a les comarques de la franja*. Zaragoza, 1985.
2. VIDIELLA JASSA, Santiago: *Converses sobre coses passades i presents de la vila de Calaceit*. Zaragoza, 1984.
3. QUINTANA, Artur: *La nostra llengua. Gramàtica de llengua catalana*. Zaragoza, 1984.
4. CHAUVELL, Josep A.: *L'home de França*. Zaragoza, 1986.
5. LOMBARTE ARRUFAT, Desideri: *Pena-roja i Vallibona, pobles germans*. Zaragoza, 1987.
6. LOMBARTE ARRUFAT, Desideri: *Romanços de racó de foc i poemes de vida i mort*. Zaragoza, 1987.
7. GALÁN CASTAÑ, Josep: *Les cançons de la nostra gent*. Zaragoza, 1993.
8. LOMBARTE ARRUFAT, Desideri: *Romanços mai contats, Boires i borrimis*. Zaragoza, 1995.
9. SASOT ESCUER, Mario: *Joglars de frontera*. Zaragoza, 1997.
10. MICOLAU i BURGÉS, Juli: *Manoll*. Zaragoza, 1997.
11. MORET, Hèctor B.: *Temps Pervers*. Zaragoza, 1999.
12. SAN MARTÍN BONCOMPTE, Josep: *Reculls d'incerta vida*. Zaragoza, 2000.
13. BARQUÍN, Susana: *L'aventura del diseg*. Zaragoza, 2004.
14. TERRADO i PABLO, Xavier: *Diàleg de la cordialitat*. Zaragoza, 2004.
15. GRÀCIA, José Miguel: *Vers a vers a Barcelona*. Zaragoza, 2005.
16. *Deu anys de «viles i gents»*. Zaragoza, 2007.
17. ANTOLÍ, Susana: *Tornem a ser menuts!*. Zaragoza, 2007.
18. GRÀCIA, José Miguel: *Dietari en groc*. Zaragoza, 2008.